

DÍAZ FOUQUES, Oscar (ed.)

Olhares & Miradas: Reflexiones sobre la traducción portugués-español y su didáctica

Granada: Atrio, 2012, 172 p.

La publicació que presentem té per objecte la traducció de portuguès a castellà, una combinació poc estudiada, però no per això menys complexa, sobretot si tenim en compte la dificultat de traduir entre llengües properes. L'editor de l'obra, Oscar Díaz Fouces, investigador de la Universitat de Vigo amb una llarga trajectòria en l'àmbit de la traducció i els estudis lusòfons, reuneix investigacions de caire eminentment didàctic d'universitats brasileres, espanyoles i portugueses.

En el primer escrit, Heloísa Pezza Cintrão exposa la situació actual dels estudis de traducció a la Universitat de São Paulo i descriu la introducció de cinc assignatures de traducció de portuguès a castellà. La professora implementa aquest projecte amb l'objectiu d'aconseguir la creació d'un grau de traducció a la universitat. Pezza Cintrão narra la seva experiència i suggereix possibles millores per a les assignatures, com la contractació de professorat especialitzat, l'organització de xerrades de professionals, la creació d'una assignatura d'història de la traducció, la inclusió de més lectures teòriques i la utilització d'ordinadors i de softwares lliures per traductors.

A continuació, Xoán Monteiro Domínguez, investigador en el camp de la traducció audiovisual i la interpretació, presenta l'organització d'una assignatura d'interpretació a la Universitat de Vigo. Monteiro Domínguez n'explica les unitats didàctiques i el contingut teòric i pràctic, i assenyala que la interpretació de portuguès a castellà és una de les més sol·licitades a Galícia. L'article és una bona proposta didàctica i resultarà de gran ajuda per al professorat que treballa amb la interpretació entre llengües properes.

María Dolores Lerma Sanchís, de la Universitat de Minyo, contribueix a l'obra

amb les activitats desenvolupades a un seminari de traducció audiovisual i subtitulació impartit a la Universitat de Vigo. El seminari es basa en l'aprenentatge col·laboratiu dels alumnes i treballa la competència lingüística, cultural, de transferència i textual. A partir de la subtitulació de la pel·lícula *Todo sobre mi madre*, el curs se centra en la traducció del registre i en les polítiques de traducció adoptades al sistema cultural de recepció. En acabar el seminari, els alumnes són capaços d'extreure diverses conclusions i de justificar la presència o absència de tendències dominants.

L'article de Rebeca Hernández, professora de la Universitat de Salamanca, estudia la literatura postcolonial de llengua portuguesa i en proposa la seva introducció a l'aula de traducció. Els països d'expressió portuguesa es caracteritzen per l'existència de diferents llengües i cultures, que són el resultat d'un procés històric, cultural, polític i social. Per tal de representar aquest procés, els escriptors utilitzen diverses tècniques lingüístiques i recursos de traducció que, en certa manera, tenen un caire reivindicatiu. Hernández investiga el paper del traductor a la literatura postcolonial i proporciona estratègies per aconseguir que les traduccions s'inclouguin als sistemes literaris occidentals tal com estableix la realitat textual i cultural d'origen.

Després, María Carolina Calvo Capilla, de la Universitat de Brasília, analitza la proximitat entre el portuguès i el castellà, i la utilitat de la traducció en l'ensenyament de llengües estrangeres. Segons Calvo Capilla, l'ús de la traducció a l'aula de llengua té diversos avantatges: facilita la reflexió contrastiva entre les dues llengües i cultures; és una activitat comunicativa que confronta l'alumne amb els seus

errors; ajuda a observar les interferències i a combatre la seva fossilització; permet conèixer els gèneres textuais i desenvolupa la competència cultural en la llengua de destí.

Amb l'objectiu d'extreure conclusions pedagògiques, l'editor de l'obra aborda les circumstàncies estructurals, socials i econòmiques entre Espanya i els països lusòfons. Díaz Fouces defensa que la proximitat entre les llengües suposa un obstacle i una oportunitat al mateix temps, i possibilita que la formació del traductor assoleixi un perfil més ric en continguts temàtics, instrumentals i professionals. L'autor recomana que, en el procés d'aprenentatge del traductor, es tingui en compte el mercat laboral, la posició privilegiada del portuguès de Brasil i les necessitats de cada àmbit geogràfic. La formació també ha d'englobar diversos perfils, sense perdre de vista que la professió experimenta un canvi continu i que estem obligats a fer una revisió permanent dels continguts.

Álvaro Iriarte Sanromán, professor de la Universitat de Minyo i coordinador de l'equip de redacció del *Dicionário de Espanhol-Português* de Porto Editora (2008), aporta una reflexió sobre la complexitat d'elaborar un diccionari bilingüe castellà-portuguès. A través de diversos exemples, reflexiona sobre l'ús del diccionari per la traducció i ens recorda que les paraules no funcionen de manera aïllada, sinó que estableixen relacions sintagmàtiques per construir diferents sentits tant

co-textualment com pragmàticament i contextualment.

Finalment, Ana Belén García Benito, investigadora de la Universitat d'Extremadura i autora d'un gran nombre d'articles sobre la combinació lingüística que tractem, explica el desenvolupament d'un projecte del qual n'és responsable, la traducció automàtica de *El Periódico Extremadura*. García Benito descriu els inicis del projecte, les dimensions tecnològiques de les eines utilitzades i les accions formatives i competències del personal implicat.

En resum, Oscar Díaz Fouces presenta una publicació innovadora pel que fa a la combinació lingüística en qüestió. La varietat temàtica de les col·laboracions és un gran encert, ja que aconsegueix ampliar un univers d'investigació que fins ara ha romàs força reduït. Recomanem *Olhares & Miradas: Reflexiones sobre la traducción portugués-español y su didáctica* tant als traductors que treballen amb el portuguès i el castellà, que hi trobaran informació sobre les interferències i el contrast entre aquest parell de llengües, com als professors i investigadors interessats en la didàctica de la traducció, que disposaran de consells per a la formació dels seus alumnes.

Gisela Massana Roselló

Universitat Autònoma de Barcelona
Facultat de Traducció i d'Interpretació

O'HAGAN, Minako (ed.)

Translation as a Social Activity. Community Translation 2.0 [= Número especial de Linguistica Antverpiensia New Series 10/2011.]

Anvers: Artesis University College Antwerp. Department of Translators & Interpreters, 2011, 265 p.

El monogràfic de 2011 de la revista *Linguistica Antverpiensia* ha estat dedicat, amb bon criteri, a la traducció col·laborativa,

relacionada amb la filosofia del web 2.0 i de les xarxes socials, els tres conceptes reflectits en el títol.